

Додаткова перевага електронної біржі – це, як правило, більш низькі операційні витрати. На думку великих брокерів, що беруть участь в електронній торгівлі, електронна система має таку немаловажливу для них перевагу, як конфіденційність. У традиційному біржовому залі брокери знають один одного; знають, інтереси якої компанії представляє кожен брокер; тому якщо брокер, що представляє яку-небудь велику фірму, починає, скажемо, активно чи скуповувати продавати які-небудь контракти, то брокери в залі відразу ж роблять для себе відповідні висновки і змінюють свою тактику. В електронній системі такого немає, ніхто з брокерів, що сидять біля терміналів, не знає, чиї накази він бачить на екрані дисплея. Крім того, брокери бачать відразу кілька найкращих цін покупки і продажу (а в біржовому залі – тільки одну найкращу ціну покупця й одну найкращу ціну продавця).

Література

1. Про електронні документи та електронний товарообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.
2. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276.

УДК 346.546 (043.2)

Похиленко І. С., к.ю.н., доцент
Артем'єва О., студентка

Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН

Статтею 42 Конституції України гарантовано державний захист конкуренції у підприємницькій діяльності, заборонено зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція.

Вперше поняття конкуренції було сформульоване у 1776 р. шотландським економістом, Адамом Смітом, який визначив її як суперництво, що підвищує ціни під час скорочення пропозиції товарів і знижує ціни під час перевищення пропозиції над попитом. Він також сформулював головний принцип конкуренції: незважаючи на прагнення бізнесменів отримати вигоду, переслідуючи власний інтерес, вони одночасно реалізують й інтереси всього суспільства [1, с. 1002].

Відповідно до ст. 1 Закону України Про захист економічної конкуренції, конкуренція, – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами

господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Ефективна економічна конкуренція є запорукою існування збалансованої системи ринкових відносин та гарантією забезпечення прав та законних інтересів споживачів і суб'єктів, що функціонують на ринку. Вільна конкуренція також є чинником розвитку економіки.

Конкуренція відіграє значну роль на мікроекономічному та макроекономічному рівнях. Найбільш очевидні мікроекономічні результати конкуренції:

- перерозподіл ресурсів між суб'єктами господарювання – більш ефективний бізнес отримує доступ до ресурсів та частку ринку за рахунок зменшення часток менш ефективних підприємств;

- відбір найефективнішого бізнесу – під тиском конкуренції неефективні підприємства змушені припинити виробництво товарів чи послуг, на які вони мусять витрачати ресурси, але якість яких не задовольняє ринок. Таким чином, у процесі змагання відбувається відбір «ефективних» компаній від «неефективних».

На макроекономічному рівні конкуренція сприяє продуктивності праці та капіталу. Ресурси постійно перерозподіляються на користь динамічно зростаючих компаній, а ринок капіталу та ринок праці забезпечують необхідний доступ до ресурсів більш перспективному бізнесу. Також важливим показником позитивного впливу конкуренції є те, що вона стимулює нові компанії на ризик застосування нових технологій, пошук нових способів виробництва [2, с. 10].

Механізм державного регулювання економічної конкуренції являє собою систему економічних, правових та організаційних заходів впливу держави на економічне середовище через державні органи в межах закону і нормативно закріплених повноважень цих органів.

Законодавство про захист економічної конкуренції ґрунтується на нормах Конституції України, і складається із законів України «Про захист економічної конкуренції», «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист від недобросовісної конкуренції» та інших нормативно-правових актів.

Стаття 1 закону України «Про Антимонопольний комітет України» визначає Антимонопольний комітет України державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. Він здійснює державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів шляхом:

1) розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, проведення розслідування і прийняття рішень за ними;

2) здійснення передбачених законом повноважень у сфері державних закупівель;

3) надання дозволу або заборони на узгоджені дії та концентрацію;

4) звернення до суду з позовами, заявами і скаргами у зв'язку із застосуванням законодавства про захист економічної конкуренції, а також здійснення інших повноважень, передбачених законом.

Проте, існуюча система недосконала і деякі питання вимагають термінового реформування. Так, наприклад, суттєвим недоліком є відсутність єдиного і офіційного механізму розрахунку штрафів.

Відсутність нормативно закріплених принципів калькуляції штрафних санкцій призводить до того, що відповідачі не можуть у повній мірі реалізувати своє право на захист у справах про порушення. Вони не розуміють, які фактори можуть пом'якшити їхню відповідальність, та не мають гарантій зменшення розміру можливого штрафу в разі, наприклад, визнання порушення, усунення його наслідків або сприяння розслідуванню, зазначає В. Пташник [3].

Також діяльність АМКУ більш прозорою зробило б зобов'язання публікувати свої рішення.

Ще одною проблемою, яка, на мою думку, вимагає нормативного закріплення, є питання оцінки вертикальних угод, а саме, необхідно встановити критерії, які б давали змогу зрозуміти, за яких умов такі угоди обмежують конкуренцію, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції і можуть кваліфікуватись як зловживання домінуючим становищем. Як зразок можна використовувати законодавство Європейського Союзу (Treaty to exclusionary abuses), яке містить норми, що детально регламентують це питання [4].

Отже, реформи системи державного регулювання відносин конкуренції мають бути спрямовані на формування та захист реального конкурентного середовища, а також на забезпечення прозорості діяльності органів Антимонопольного комітету.

Література

1. Smith A., The Wealth of Nations / A. Smith // Glazgo: R. X. Campbell, A. S. Skinner, 1976.

2. Про захист економічної конкуренції: Закон України / Коментар на основі порівняльного аналізу з правилами конкуренції Європейського Союзу; видано у січні 2006 р., Видавництво «Альфа-Прайм».

3. Пташник В. Вплив Угоди про Асоціацію на антимонопольну практику України // Юридична газета. – 2014. – 21 серпня. – С. 1.

4. Treaty to exclusionary abuses, EUROPEAN UNION; Bruxelles, December 2005.

УДК 346.12 (043.2)

Похиленко І. С., к.ю.н., доцент,

Мельниченко Т. С., студентка,

Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Актуальність даної теми полягає у тому, що відбувається розвиток економіки, який потребує своєчасного впливу держави на економічні процеси. Засади регулювання даних процесів закріплені у Господарському Кодексі [далі – ГКУ], а також інших законодавчих актах. Регулювання відповідних економічних відносин здійснюється через організаційно – господарські правовідносини, а тому постає питання практичного їх дослідження як категорії господарського права.

Ми вважаємо вдалим наведене наступне визначення організаційно-господарських відносин у ГКУ. Під організаційно-господарськими відносинами у ГКУ розуміються відносини, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю.

Організаційно-господарські відносини виникають, як правило, у сфері господарського управління. Підстави їх виникнення вельми різноманітні – це, наприклад, акти державних органів (зокрема владні приписи виробничо-господарським суб'єктам від антимонопольного органу, органу ціноутворювання, органу стандартизації та ін.), договори між центральними органами державної влади, органами місцевого самоврядування та підприємствами (об'єднаннями підприємств) [4]. Організаційно-господарські відносини з числа господарських найтісніше межують з відносинами адміністративними. Легальна основа їх розмежування міститься в абзаці 6 ч. 1 ст. 4 ГКУ. Згідно з цією нормою організаційно-господарськими слід вважати відносини управління за участю суб'єктів господарювання, в яких орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт організаційно-господарських повноважень, по-перше, наділений господарською компетенцією і, по-друге, здійснює названі повноваження (реалізує зазначену компетенцію) безпосередньо щодо суб'єкта господарювання [1, с. 61].